

Dala im na dlani svoje srdce a oni sa k nej správali ako mäsiari

Bratislava, 11. december 2024 – Divadlo Pavla Országha Hviezdoslava uvedie **12. decembra** premiéru inscenácie **Bratislavské srdce** o úprimnej láske k umeniu a o histórii, ktorá sa opakuje.

„Bože, aký je ten dnešný svet pokrúcaný. Tak sa zdá, že už jakživ nedôjdeme k vzájomnému porozumeniu, lebo pomsta rozvráti všetko. A tak málo by bolo treba k pokojnému spolunažívaniu národov. Iba láska a pochopenie, všakver?,“

Alžbeta Güntherová-Mayerová.

Bratislavské srdce je v poradí druhou z hier DPOH, zameraných na významné osobnosti Bratislavy. Prvú z nich, venovanú významnému Bratislavčanovi Imrichovi Lichtenfeldovi, športovcovi a tvorovi medzinárodne uznávaného bojového systému Krav Maga, **Pressburger Fight Club** uviedlo DPOH v premiére 25. marca 2023. Inscenácia Bratislavské srdce približuje fascinujúci príbeh obyčajnej-neobyčajnej ženy, docentky Alžbety Güntherovej-Mayerovej (1905 – 1973), všestranne talentovanej historičky a znalkyni umenia, ktorá bola zároveň aj nadanou výtvarníčkou, muzeologičkou a pamiatkarkou, stojacou pri zrode mnohých dôležitých inštitúcií na Slovensku. Nikdy nestála o to, aby bola videná, svoju prácu vykonávala zodpovedne a naplno, často v úplnej neviditeľnosti. Stiesnený priestor, v ktorom bola kvôli represívnemu komunistickému režimu nútená existovať, nezabraňoval tomu, aby si udržiavala bohatý a slobodný život vo svojej mysli a nadšenie pre umenie a pamiatkarstvo. Docentka Alžbeta Güntherová-Mayerová nielenže významným spôsobom prispela k záchrane kultúrneho dedičstva na Slovensku, ale svoje nadšenie preniesla aj na iných. Vo svojich študentoch a ich nasledovateľoch žije naďalej a jej odkaz a volanie po úcte ku kultúrnemu dedičstvu je kľúčový a zásadný. Ako pedagogička bola voči svojim študentom veľkorysá, nikdy sa k nim nesprávala povýšene, bola ľudská a trpezlivá. Aj na Slovensko, ktoré k nej bolo nespravodlivé, sa pozerala zmierlivo a láskavo. Vravela, že „*je to národ mladý, je ako deti.*“

Sídlo:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Laurinská č. 20
811 01 Bratislava

Korešpondenčná adresa:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Gorkého 478/17
811 01 Bratislava

d poh@d poh.sk

www.dpoh.sk

„Rozmýšľala som, či názov Bratislavské srdce nie je príliš sentimentálny. Sentiment môže mať blízko ku gýču, falošnému citovému vydieraniu a lacnote. Alžbeta Güntherová-Mayerová však vnímala slovo sentiment v jeho pôvodnom francúzskom a nemeckom kontexte: „Sentimentalizmus nie je vecou rozumu, ale citu, a preto tam, kde ten cit nie je, tam na to nereagujú. Ľud dnes, žiaľ, už nie je sentimentálny. Osobne by som bola rada, keby som mohla opäť čítať krásne, lyricky precítené pasáže sentimentalizmu, je to poézia života. Ale kde tej poézie. Vo mne už ju dávno zahasil život so svojou krutosťou,“ napísala kolegyni počas svojho exilu v Betliari. Svojou hrou som teda chcela priniesť do nášho mesta a divadla aj trochu sentimentu, aj preto, aby publikum osud vzácnej Prešporáčky chytil za srdce,“ hovorí autorka hry **Anna Grusková**.

V réžii **Mariany Luteránovej** diváci uvidia **Anikó Vargovú** /Alžbeta Güntherová-Mayerová/, **Petra Kadlečíka**, **Kristínu Tormovú**, **Henrietu Mičkovú** a **Alexandra Maďara**. Na dramaturgii spolupracovali **Dáša Čiripová** a **Tereza Hladká**, autorom hudby je **Ľubo Burgr**, pohybovú spoluprácu realizoval **Ladislav Cmorej**, scénu a kostýmy navrhla **Eva Kudláčová-Ráčová**.

Súčasťou inscenácie je vokálne **Paper Moon Trio** - **Andrea Kružliaková**, **Barbora Medeková** a **Juliana Šeregiová**.

„Táto krajina má zvláštnu schopnosť vypudiť výnimočných, pokojne ich volajme elity, do emigrácie. Tá nemusí byť nevyhnutne geografická a končiť za hranicami štátu. Často je vnútorná, útek sa stáva riešením, hraničí s úkrytom. Nie každý má odvahu a chuť skončiť v disente. Nie vždy má zmysel bojovať. Človek sa môže stať nenápadnou, ale neodkloniteľnou tichou silou, spodnou vodou, ktorá neblomne prúdi nevidená, ale mení dejiny, je spozorovaná a docenená až dekády neskôr. A možno nie je docenená nikdy, ale jej vplyv na zmenu je zásadný, ak aj nie je citeľný pre súčasníkov. Skutočná avantgarda býva osamelá. Vizionári nechcenými a ich schopnosti sú vysmievané. Stávajú sa terčom bagatelizácie. Okolie im rado berie chuť k životu, s radosťou im stláča hlavy na úroveň davu, ktorý ich obklopuje. Alžbeta Güntherová-Mayerová bola vzácna žena, človek výnimočných talentov a schopností. Nie je náhoda, že na Slovensku nemohla mať ľahký život a počas neho takmer žiadne uznanie. Nie, nehodila sa do svojej doby, tak ako by sa nehodila do tejto. Ani dnes by nebola hviezdou. Ale určite by sa necítila obeťou. A už vôbec nie hrdinkou.“ hovorí riaditeľka DPOH **Valeria Schulczová**.

Alžbeta Güntherová-Mayerová sa narodila v Bratislave v roku 1905 do meštianskej rodiny so šľachtickými koreňmi. Od detstva inklinovala k umeniu. Študovala maliarstvo u akademického maliara Gustáva Mallého a históriu umenia na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského, svoje štúdiá si tiež dopĺňala vo Viedni. V roku 1929 začala pracovať v Zlíne pre firmu Baťa ako grafička, pre vážne ochorenie matky sa však vrátila do Bratislavy a odvtedy sa venovala umenovede, pamiatkam a múzeám. Pracovala pre Mestské múzeum v Bratislave, pre Slovenské národné múzeum aj pre Etnografické múzeum v Martine. Spoluzakladala Slovenskú národnú galériu, pomáhala zakladať múzeum v Levoči.

Po druhej svetovej vojne mal byť jej manžel JUDr. Erich Günther ako Nemec aj s ich trojmesačným synom Petrom vysídlený z Československa. Vysídleniu sa mu podarilo zabrániť, neskôr v roku 1949 bol však kvôli práci pre Generálny konzulát USA zatknutý a krátko na to v ilavskej väznici zavraždený. V čase, keď Güntherová-Mayerová intenzívne bojovala za záchranu vojnou a povojnovými devastáciami zničených pamiatok, bola z dôvodu „služby“ pre svojho manžela vysídlená z Bratislavy.

Sídlo:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Laurinská č. 20
811 01 Bratislava

Korešpondenčná adresa:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Gorkého 478/17
811 01 Bratislava

d poh@d poh.sk

www.dpoh.sk

Vtedy sa začala dramatická etapa jej života, sprevádzaná nespravodlivými obvineniami z protištátnej činnosti a udaniami. Namiesto živorenia v Husinej, kde mala pracovať ako dojička, sa nakoniec stala správkynou kaštiela Betliar a hradu Krásna Hôrka. Po troch rokoch, počas ktorých pracovala nielen na záchrane a inventarizácii oboch objektov, ale aj pamiatok po celom Slovensku, ju povolali späť do Bratislavy. Šírka jej znalostí bola neobyčajná, venovala sa ľudovému umeniu, umeleckým remeslám, dejinám umenia v európskych súvislostiach, múzejníctvu aj najsúčasnejšiemu umeniu.

V Bratislave vzdelávala nastupujúcu umenovednú a neskôr aj umeleckú generáciu. Pôsobila na Univerzite Komenského a Vysokej škole výtvarných umení. Bola hlavnou vedeckou redaktorkou a editorkou trojzväzkového diela Súpis pamiatok na Slovensku. Deväť rokov žila v malej internátnej izbe bez príslušenstva spolu s dospelujúcim synom.

Po odchode do dôchodku, keď vychádzala z Vysokej školy výtvarných umení, ju v roku 1973 na Hviezdoslavovom námestí zrazilo auto. O týždeň neskôr následkom zranení podľahla.

„Príbeh Alžbety Güntherovej-Mayerovej je nielen príbehom silnej ženy, ale aj istou kronikou dejín slovenského národa od začiatku dvadsiateho storočia až po obdobie normalizácie. Sú to roky, kedy sa na Slovensku dynamicky menili štátne zriadenia aj režimy. A tieto zmeny sa bytostne dotýkali aj Alžbety. Po nástupe komunistov ju nový režim pripravil o manžela aj o byt, nedovolil jej dosiahnuť akademické ocenenia, aké by si nepochybne zaslúžila, a napriek tomu nikdy nad týmto národom nezlomila palicu. Neúnavne pracovala na poznaní, uchovávaní a záchrane nášho kultúrneho dedičstva. Jej príbeh otvára mnoho tém. Napríklad tému postavenia žien v spoločnosti, tému národnej identity, ale aj tému ľudskosti. Ako zostať ľudský aj v neľudskom režime? Alžbeta Güntherová-Mayerová to dokázala. A takých hrdinov dnes potrebujeme,“ dopĺňa režisérka inscenácie **Mariana Luteránová**.

Teaser: <https://www.youtube.com/watch?v=K04mDapuc7s>

„Aristokratka ducha, tak nazval Alžbetu Güntherovú-Mayerovú kunsthistorik a rodinný priateľ Petra Günthera, Július Barci. Toto vznešené slovné spojenie, ktoré sa v našej súčasnosti objavuje už len veľmi zriedkavo, upozorňuje na ušľachtilú, vzdelanú, pokornú, no dôstojnú bytosť. Presne taká bola Alžbeta Güntherová-Mayerová, obrovský ľudský dar pre Slovensko, pre jeho históriu a kultúru. Ako to, že sa o nej dozvedáme až dnes, takmer pol storočia po jej smrti? Text Anny Gruskovej a inscenácia Mariany Lutheránovej však nie je len o Alžbete a jej dramatickom živote, ale aj o potrebe uchovávať históriu, vracať sa k nej a vyvarovať sa jej opakovaniu. Pamäť (či už historická, alebo kultúrna) ako proces archivácie a opätovného vybavovania si informácií, bola, ako ukazuje život Alžbety Güntherovej-Mayerovej a stále ostáva, ohrozeným pojmom,“ uzatvára dramaturgička **Dáša Čiripová**.

Životu a práci výnimočnej Bratislavčanky Alžbety Güntherovovej-Mayerovej a inscenácii Bratislavské srdce bude venovaná aj najbližšia časť Divadelného Podcastu Országh Hviezdoslav, v ktorej sa bude **Michael Szatmary** rozprávať s herečkou **Henrietou Mičkovickou** a historikom a teoretikom umenia **Júliusom Barczim**. Verejné nahrávanie podcastu sa uskutoční 21. decembra o 18.00 v DPOH.

Sídlo:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Laurinská č. 20
811 01 Bratislava

Korešpondenčná adresa:
Divadlo P. O. Hviezdoslava
Gorkého 478/17
811 01 Bratislava

dpo@dpoh.sk

www.dpoh.sk

<https://dpoh.sk/program/divadelny-podcast-orszagh-hviezdoslav-bratislavske-srdce/673dd7751500ead0f8afa2b4/>

Vstupenky Bratislavské srdce:

<https://dpoh.sk/inscenacia/bratislavske-srdce/673c891aa32850c0c4caa7b3/>

Tretia premiéra tretej divadelnej sezóny DPOH.

Hrajú: Anikó Vargová, Peter Kadlečík, Kristína Tormová, Henrieta Mičkovicová, Alexander Maďar
Chór a výber hudby: Paper Moon Trio /Andrea Kružliaková, Barbora Medeková, Juliana Šeregiová/
Autorka: Anna Grusková **Réžia:** Mariana Luteránová **Dramaturgia:** Dáša Čiripová, Tereza Hladká
Scénická hudba: Ľubo Burgr **Scéna a kostýmy:** Eva Kudláčová – Rácová **Pohybová spolupráca:** Ladislav Cmorej **Performatívne animácie:** Dáša Krištofovičová **Animácie a strih videoprojekcií:** Vladimíra Hradecká

Premiéra: 12. december 2024

Repertoár Divadla P.O. Hviezdoslava: <https://dpoh.sk/repertoar/>

Online predaj vstupeniek na predstavenia: <https://vstupenky.dpoh.sk/>

Pokladnica Divadla P.O. Hviezdoslava – Kiosk DPOH: Laurinská 20, Bratislava

Pondelok až nedeľa od 8.30 do 19.00 a vždy hodinu pred predstavením.

www.dpoh.sk / [FB/IG - DPOH](#)

Z verejných zdrojov podporil

